

**Yrityksen
digitalous**

Tilinpäätösrekisteriprojektin loppuraportti

Yrityksen digitalous -hankkeen loppuraportin liite 11

Sisällys

1	Johdanto.....	4
1.1	Projektin rajaukset ja riippuvuudet.....	5
2	Tilanne ja haasteet lähtötilassa.....	5
2.1	YD-hankkeen tavoitteet	6
2.1.1	Selvitys muunto- ja jakelupalveluiden tarpeesta.....	6
2.1.2	Tilinpäätösten iXBRL-rajapinnan kehittäminen	6
2.1.3	Suurten ja keskisuurten yritysten tilinpäätökset digitaalisessa muodossa	6
2.1.4	Tilinpäätöksen validointiratkaisut	6
2.2	Tilinpäätösrekisteriprojektin projektisuunnitelman mukaiset tavoitteet.....	7
2.2.1	Tilinpäätösten ilmoittaminen suoraan PRH:lle.....	7
2.2.2	Tavoitetta tukevan lainsäädännön edistäminen	7
2.2.3	Tilinpäätökset rekisteröityvät automaattisesti.....	7
2.2.4	Suurin osa tilinpäätöksistä iXBRL-muodossa.....	7
2.2.5	Tilinpäätösarkiston siirto Sakoon	7
2.2.6	Tuloverokertomuksen rekisteröinti kaupparekisteriin	8
3	Saavutetut tuotokset.....	8
3.1	Muunto- ja jakelupalvelut.....	9
3.1.1	Tuotoksen kuvaus	9
3.1.2	Miten tuotos saavutettiin	9
3.1.3	Miten ja mihin tuotosta käytetään	10
3.2	Rajapinnat iXBRL-tilinpäätöksille	10
3.2.1	Tuotoksen kuvaus	10
3.2.2	Miten tuotos saavutettiin	10
3.2.3	Miten ja mihin tuotosta käytetään	11
3.3	Suurten ja keskisuurten yritysten digitilinpäätösten vastaanottaminen	11
3.3.1	Tuotoksen kuvaus	11
3.3.2	Miten tuotoksen saavuttamista edistettiin.....	11
3.4	Tilinpäätösten validointiratkaisut	12
3.4.1	Tuotoksen kuvaus	12
3.4.2	Miten ja mihin tuotosta käytetään	13
3.5	Tavoitetta tukevan lainsäädännön edistäminen	13
3.5.1	Tilinpäätöstaksonomiat	14
3.6	Tilinpäätösten ilmoittaminen suoraan PRH:lle.....	14
3.7	Tilinpäätösarkisto on siirtynyt Sakoon.....	15
4	Tuotosten hyödyt ja vaikutukset.....	15
4.1	Kokeilu: Inline XBRL-muotoisen tilinpäätöksen tuottaminen järjestelmästä.....	16
4.2	Tilinpäätösarkiston siirto Sakoon	16
5	Suosituksien tuotosten jatkokehityksestä.....	17

5.1	Tilinpäätösten validointi	17
5.2	Velvoittavan lainsäädännön edistäminen	17
5.3	XBRL-rajapinnan kehittäminen	17
5.4	Tilinpäätösten muunnin.....	18
5.5	Sitoutuminen jatkokehitykseen	18
6	Yhteenveto ja arviointi tuotoksista.....	18
7	Opit ja kokemukset	19
8	Liitteet.....	20

1

Johdanto

Osana Yrityksen digitalous -hanketta (YD-hanke) toteutettiin tilinpäätösrekisteriprojekti. Projekti oli hankkeessa osa tiedon jakamisen ja raportoinnin kokonaisuutta. Projektissa tavoitteena oli luoda edellytyksiä digitilinpäätösten eli iXBRL-muotoisten tilinpäätösten yleistymiselle. Projektin tavoitteena oli tehdä muutoksia digitilinpäätösten vastaanottamista koskeviin Patentti- ja rekisterihallituksen (PRH) järjestelmiin ja tilinpäätösten ilmoittamiseen PRH:n ylläpitämään kaupparekisteriin.

Osakeyhtiöille on ollut mahdollista ilmoittaa tilinpäätös PRH:lle rakenteisessa iXBRL-muodossa vuodesta 2019 alkaen. Projektissa, jossa mahdollisuus luotiin, tuotettiin iXBRL-rajapinta, jonka ominaisuudet rajoituivat tiedoston vastaanottamiseen ja taksonomian tunnistamiseen. Tämän projektin tavoitteena oli kasvattaa toimitettujen digitilinpäätösten määrää vapaaehtois pohjalta viestinnän ja sidosryhmätyön avulla sekä edistää velvoittavan lainsäädännön laatimista ja voimaantumista.

Kuvio 1: Digitilinpäätös eli iXBRL-muotoinen tilinpäätös on luettavissa sekä ihmissilmän että koneellisesti.

Projektin tavoitteena olivat seuraavat YD-hankkeen tavoitteet:

- Selvitetään tarve mahdollisille muunto- ja jakelupalveluille eri tavoitetilan tietotasoille ja kehitetään tarvittavat ensimmäisen tietotason muuntimet.
- Määritellään rajapinnat iXBRL-tilinpäätökselle ja erikseen määriteltäville formateille.
- Suurten ja keskisuurten yritysten tilinpäätökset toimitetaan digitaalisessa ja rakenteisessa muodossa PRH:lle, joka vastaa sen liikkumisesta ja jakamisesta ekosysteemissä.
- Selvitetään kirjanpitoaineiston ja tilinpäätöksen validointiratkaisuja viranomaisten tavoitetila huomioiden.

Projektilla oli myös oma projektisuunnitelma, jossa tarkemmiksi tavoitteiksi asetettiin:

- Kaikki tilinpäätökset ilmoitetaan suoraan PRH:lle.
- Tavoitetta tukevan lainsäädännön edistäminen.
- Tilinpäätösten automaattinen rekisteröityminen.
- Suurin osa tilinpäätöksistä ilmoitetaan iXBRL-muodossa.
- Tilinpäätösarkisto on siirtynyt Sakoon.
- Tuloverokertomuksen voi rekisteröidä YTJ:n kautta kaupparekisteriin.

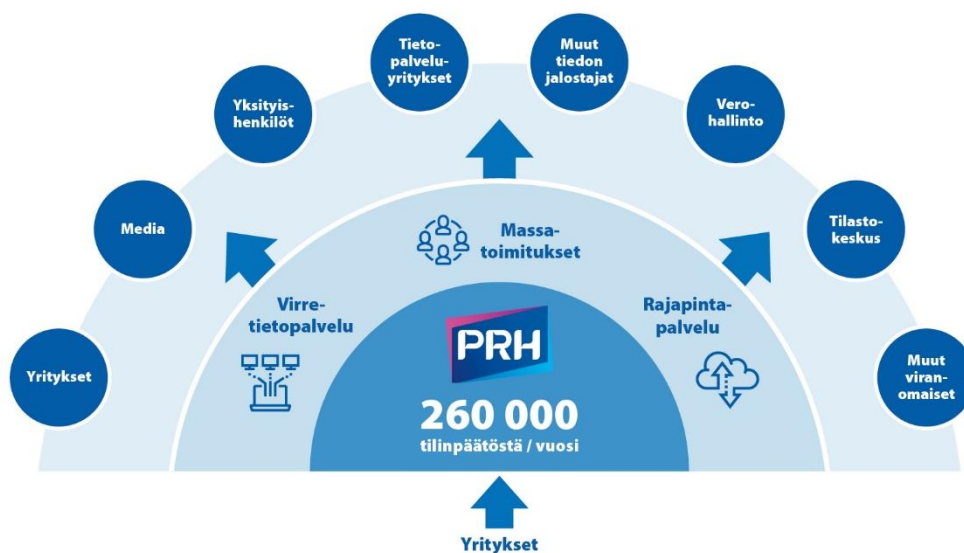
1.1 Projektin rajaukset ja riippuvuudet

Projektissa toteutetut tietojärjestelmämuutokset liittyivät tilinpäätöksen ilmoittamiseen, sen rekisteröintiprosessiin ja julkaisuun tietopalvelussa. Tietojärjestelmämuutokset rajautuivat PRH:n sisäisiin järjestelmiin: TPARK, Sako, Rekku, Virre ja iXBRL-rajapinta. Projektia ohjasivat sekä YD-hankkeen ohjausfoorumit että PRH:n oma ohjausryhmä, koska projektissa tehtiin muutoksia PRH:lla jo käytössä oleviin järjestelmiin.

2 Tilanne ja haasteet lähtötilassa

Kaikkien osakeyhtiöiden ja osuuskuntien on ilmoitettava tilinpäätöksensä PRH:n ylläpitämään kaupparekisteriin. PRH rekisteröi vuosittain noin 260 000 tilinpäätöstä, jotka asiakkaat ilmoittavat eri ilmoituskanavia pitkin. Yleisin tapa ilmoittaa tilinpäätös PRH:lle on liittää se tuloveroilmoitukseen. Verohallinnolle ilmoitetut tilinpäätökset välittyvät PRH:lle, jos ilmoittaja on niin valinnut.

PRH:n tehtävä on julkaista yritysten tilinpäätökset ja siten saattaa ne elinkeinoelämän ja yhteiskunnan käyttöön. Kaikki PRH:lle ilmoitetut tilinpäätösasiakirjat ovat julkisia ja saatavilla esimerkiksi PRH:n Virre tietopalvelussa. Asiakkaat haluavat sekä yksittäisiä tilinpäätöksiä että laajaa aineistoa. Suurin osa tilinpäätöksistä ilmoitetaan pdf-muodossa. Pdf-muotoisista tilinpäätöksistä monet tulevat vaihtelevan laatusina kuvina. Samoin pdf-muotoisten tilinpäätösten tietojen sisällössä ja niiden esittämistavoissa on eroja, minkä vuoksi pdf-tiedostojen käytettävyys tiedon jatkojalostamiseen on heikko ja ne palvelevat parhaiten yksittäisen tiedon hakijaa.

Kuvio 2: PRH vastaanottaa vuosittain noin 260 000 tilinpäätöstä, jotka se jakelee asiakkailleen eri kanavia pitkin.

Vuonna 2021 PRH:lle ilmoitettiin 2 400 rakenteisessa muodossa olevaa digitilinpäätöstä. Vuonna 2023 rakenteisessa muodossa ilmoitettiin noin 10 000 digitilinpäätöstä. Digitilinpäätös on rakenteinen tilinpäätös, joka mahdollistaa tiedon koneellisen käsittelyn. Digitilinpäätöksessä tiedot esitetään vakioidun rakenteen mukaan määrämuotoisina ja tietyssä järjestyksessä.

Rakenteisen tiedon vertailu on helpompaa, koska tiettyä asiaa koskeva luku on samassa kohdassa kaikissa digitilinpäätöksissä. Digitilinpäätösten tiedot voidaan koostaa, käsitellä, analysoida ja visualisoida automaattisesti. Digitilinpäätösten tietoja ja sisältöä on mahdollista validoida vastaanoton yhteydessä toisin kuin pdf-muotoisten tilinpäätösten. Digitilinpäätösten validointi mahdollistaa sen, että julkaistavaksi päätyvien tilinpäätösten tieto on oikeellista, kattavaa eikä sisällä esimerkiksi henkilötietoja. Digitilinpäätösten yleistyminen mahdollistaa PRH:lle laadukkaamman, oikeamman ja ajantasaisemman tiedon tarjoamisen asiakkaille. Digitilinpäätösten yleistyminen mahdollistaa siten PRH:lle tiedon jakamisen rakenteisessa muodossa sekä asiakkaille tiedon automaattisen käsittelyn.

2.1 YD-hankkeen tavoitteet

2.1.1 Selvitys muunto- ja jakelupalveluiden tarpeesta

Projektin tavoitteena oli selvittää tarve mahdollisille muunto- ja jakelupalveluille ja kehittää tarvittavat ensimmäisen tietotason muuntimet. Tavoitteena tilinpäätösten osalta oli saada tarvittava muunnin tuotantoon hankkeen loppuun mennessä. Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) katsoi muuntimen hankinnan oleelliseksi, jotta se voisi edistää digitilinpäätöksiin liittyvää velvoittavaa lainsäädäntöä.

2.1.2 Tilinpäätösten iXBRL-rajapinnan kehittäminen

iXBRL-rajapinnan osalta projektin tavoitteena oli määritellä rajapinnat digitilinpäätöksille ja erikseen määriteltäville formaateille ja tuottaa määrittämisstandardirajapintojen julkaisualustasta, dokumentaation ylläpitäjästä ja teknisen tuen antajasta. Tavoitteena tilinpäätösten osalta oli, että tarvittavat rajapinnat ovat tuotannossa hankkeen loppuun mennessä.

2.1.3 Suurten ja keskisuurten yritysten tilinpäätökset digitaalisessa muodossa

Tavoitteena oli, että projektin loppuun mennessä PRH:lla on tuotannossa ratkaisu, joka mahdollistaa suurten ja keskisuurten yritysten tilinpäätösten vastaanottamisen rakenteisessa muodossa. PRH vastaa suurten ja keskisuurten tilinpäätösten vastaanottamisesta digitaalisessa ja rakenteisessa muodossa sekä digitilinpäätösten liikkumisesta ja jakamisesta ekosysteemissä.

2.1.4 Tilinpäätöksen validointiratkaisut

Tavoitteena oli tehdä selvitys tilinpäätösten validaattorin kehittämisestä ja saada tilinpäätösten validaattori tuotantoon hankkeen loppuun mennessä. Yhdessä tiedon jakamisen ja raportoinnin tavoitetilatyön kanssa tarkoituksena oli selvittää kirjanpitoaineiston ja tilinpäätösten validointiratkaisuja viranomaisten tavoitetila huomioiden.

2.2 Tilinpäätösrekisteriprojektin projektisuunnitelman mukaiset tavoitteet

2.2.1 Tilinpäätösten ilmoittaminen suoraan PRH:lle

Projektin lähtötilanteessa suurin osa tilinpäätöksistä ilmoitettiin PRH:lle Verohallinnon kautta veroilmoituksen liitteenä pdf-muodossa. Verohallinnon kautta ilmoitetuissa tilinpäätöksissä oli havaittu paljon puutteita, ja ne olivat usein vahvistamattomia. Projektisuunnitelmassa katsottiin, että tilinpäätösten ilmoittaminen suoraan PRH:lle mahdollistaisi paremmin tilinpäätösten laatuun vaikuttamisen. Tavoitteena oli selvittää parhaat mahdolliset ratkaisut tilinpäätösten ilmoittamiseen huomioon ottaen kaupparekisteriin rekisteröitävien tilinpäätösten laadun parantamisen sekä asiakasnäkökulman.

2.2.2 Tavoitetta tukevan lainsäädännön edistäminen

Projektin alkaessa TEM:ssä oli työn alla velvoittava lainsäädäntö liittyen kestävyysraportointiin ja digitilinpäätöksiin. Projektin tavoitteena oli olla mukana varmistamassa PRH:n näkökulman huomioon ottaminen lainsäädäntöä laadittaessa.

Vuosien kokemus ennen projektin alkamista, projektin aikana kertynyt kokemus sekä haettu ymmärrys Ruotsista digitilinpäätökseen liittyen vahvistivat käsitystä, että digitilinpäätösten ilmoittaminen ei tule yleistymään ilman velvoittavaa lainsäädäntöä. Esimerkiksi Ruotsissa kaupparekisteriin ilmoitettavista tilinpäätöksistä noin puolet on digitilinpäätöksiä, mutta tämä on saavutettu paitsi vahvalla panostuksella digitilinpäätöksen edistämiseen myös sillä, että ministeriö on jo vuosia vahvasti viestinyt digitilinpäätösten velvoittavuuden olevan tavoitteena. Tämänhetkisen tiedon mukaan Ruotsissa digitilinpäätöksen ilmoittamisesta tulee velvoittavaa vuonna 2026 alkavista tilikausista lähtien.

2.2.3 Tilinpäätökset rekisteröityvät automaattisesti

Kaikki sähköisesti PRH:lle ilmoitetut tilinpäätökset, eli valtaosa tilinpäätöksistä, rekisteröityvät automaattisesti. Tilinpäätökset rekisteröityivät automaattisesti jo ennen hanketta, mutta hankkeen aikana digitilinpäätösten automaattisen rekisteröinnin tueksi prosessiin lisättiin validointi. iXBRL-tilinpäätökset on mahdollista tarkastaa automaattisesti rajapinnassa. Tällä tavoin pyrittiin edistämään sitä, että tilinpäätös olisi mahdollisimman täydellinen jo rekisteröitäessä.

2.2.4 Suurin osa tilinpäätöksistä iXBRL-muodossa

PRH on ottanut iXBRL-muotoisia tilinpäätöksiä vastaan vuodesta 2019 alkaen. Projektia alettaessa iXBRL-muotoisia tilinpäätöksiä oli otettu vastaan siis noin kahden ja puolen vuoden ajan. Tänä aikana PRH:n iXBRL-rajapintaan ei ollut liittynyt kuin yksi ohjelmistotoimittaja, joka liittyi rajapintaan silloin, kun se otettiin käyttöön. Projektin alkuun mennessä kerätyn kokemuksen perusteella pidettiin jo selvänä, että iXBRL:n yleistymistä voidaan vauhdittaa vain velvoittavan lainsäädännön kautta.

2.2.5 Tilinpäätösarkiston siirto Sakoon

Projektin alkaessa PRH arkistoi tilinpäätökset tilinpäätösarkistoon (TPARKiin), joka alkoi olla käyttöikänsä päässä. Osana projektia lähdettiin siirtämään tilinpäätösarkistoa sähköiseen arkistoon (Sakoon). Tilinpäätösten siirto Sakoon

sekä niiden arkistointi jatkossa sinne paransi tilinpäätösten tietosuojaa.

2.2.6 Tuloverokertomuksen rekisteröinti kaupparekisteriin

Projektin alkaessa oli tehty esitys kirjanpitolain muutoksesta, jonka mukaan: ”Tuloverokertomuksen olisi velvollinen laatimaan ja julkistamaan tilinpäätöksen yhteydessä yksittäinen yritys tai konsernin perimmäinen emoyritys, jos sen konsernitilinpäätöksen mukainen liikevaihto on sekä päättyneellä että sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella ylittänyt 750 miljoonan euron raja-arvon.”

Tuloverokertomuksen rekisteröintiä oli esitetty PRH:n tehtäväksi ja tämä muutos PRH:n järjestelmiin oli tarkoitus toteuttaa osana tätä projektia.

Tämä tavoite ei ollut osa YD-hanketta. Siten tätä tavoitetta ei seurattu YD-hankkeessa, ja sen rahoitus oli myös kokonaisuudessaan PRH:n oman budjetin varassa. Asia eteni ennakoitua hitaammin, eikä projektin aikana tehty muuta kuin seurattiin lainsäädännön etenemistä.

3 Saavutetut tuotokset

Tavoitteet	Tuotokset	Saavutettiinko tuotos (Kyllä/Ei/Osittain)
Selvitetään tarve mahdollisille muunto- ja jakelupalveluille eri tavoitetilän tietotasolle ja kehitetään tarvittavat ensimmäisen tietotason muuntimet.	Tilinpäätösten osalta tuotannossa olevat muuntimet hankkeen loppuun mennessä ja selvitys muiden tietotasojen muuntimien tarpeesta.	Kyllä. Muuntimesta on tehty hankintasopimus ja sen implementointi PRH:n käyttöön on tarkoitus saavuttaa vuoden 2024 loppuun mennessä. Muunnin kuitenkin julkaistaan asiakkaiden käyttöön vasta vuoden 2025 aikana.
Määritellään rajapinnat iXBRL-tilinpäätökselle ja erikseen määriteltäville formaateille.	Määrittely standardirajapintojen julkaisualustasta, dokumentaation ylläpitäjästä ja teknisen tuen antajasta. Tilinpäätösten osalta rajapinnat tuotannossa hankkeen loppuun mennessä.	Kyllä. PRH:lla on tuotannossa digitilinpäätösten vastaanottamiseksi iXBRL-rajapinta, jota on suunnitelmallisesti kehitetty hankkeen ajan.
Suurten ja keskisuurten yritysten tilinpäätökset toimitetaan digitaalisissa ja	Tuotannossa ratkaisu, joka mahdollistaa suurten ja keskisuurten yritysten tilinpäätösten vastaanottamisen	Kyllä. Suurten ja keskisuurten yritysten tilinpäätösten vastaanottamiseksi on

Tavoitteet	Tuotokset	Saavutettiinko tuotos (Kyllä/Ei/Osittain)
rakenteisessa muodossa PRH:lle, joka vastaa sen liikkumisesta ja jakamisesta ekosysteemissä.	rakenteisessa muodossa.	kehitystehtävät suunniteltu ja ajoitettu iXBRL-rajapintaan. Lisätään vuoden 2024 aikana ESEF-taksonomia, joka mahdollistaa suurten konsernien tilinpäätösten vastaanottamisen rajapinnan kautta. Muilta osin kehitystehtävät on ajoitettu vuodelle 2025. Syksyn 2024 aikana testataan olemassa olevaa osakeyhtiötaksonomiaa suuren yhtiön kanssa, jotta tietäisimme, miten hyvin nykyinen taksonomia soveltuu suurten yhtiöiden tilinpäätösraportointiin.
Selvitetään kirjanpitoaineiston ja tilinpäätöksen validointiratkaisuja viranomaisten tavoitetila huomioiden.	Selvitys kirjanpitoaineiston ja tilinpäätösten validaattorien kehittämisestä tavoitetilassa tunnistetuille tietotasolle. Tilinpäätösten osalta validaattorit tuotannossa hankkeen loppuun mennessä.	Kyllä. Validaattorista on tehty hankintasopimus ja sen käyttöönotto on aikataulutettu loppuvuoteen 2024.

3.1 Muunto- ja jakelupalvelut

3.1.1 Tuotoksen kuvaus

Keväällä 2023 tehdyn kilpailutuksen lopputuloksena PRH teki sopimuksen selainpohjaisen muuntimen hankinnasta. Muunnin hankittiin espanjalaiselta yritykseltä Reporting Estándar S.L. Muuntimen käyttöönottoa edistetään vuoden 2024 aikana. Muuntimella yritys voi muuntaa muussa muodossa tekemänsä tilinpäätöksen iXBRL-formaattiin ja ilmoittaa sen tämän jälkeen PRH:n kaupparekisteriin. Muunnin ei itsessään toimi ilmoituskanavana, vaan tiedoston muuntamisen jälkeen tilinpäätös on vielä ilmoitettava muuta ilmoituskanavaa pitkin. Muunnin pyritään kuitenkin tarjoamaan asiakkaille niin, että koko ilmoitusprosessista tulee mahdollisimman selkeä ja sujuva kokonaisuus.

3.1.2 Miten tuotos saavutettiin

Muuntimen hankintaan liittyi ristiriitaisia näkökulmia, minkä takia hankinnan hyötyjä ja haittoja punnittiin perusteellisesti. Muuntimen hankintaa puolsivat useat seikat. TEM:n kanssa käytyjen keskustelujen perusteella muunnin edesauttaa velvoittavan

lainsäädännön laajentamista, koska se mahdollistaa digitaalisen tilinpäätöksen muodostamisen pienille yrityksille, joilla ei ole käytössä kyvykästä taloushallinnon ohjelmistoa. Muuntimen hankinta hankkeen aikana mahdollisti sen, että hankinta pystyttiin rahoittamaan osin hankerahoituksella. Lisäksi PRH:ssa saadaan käytännön kokemusta ja sitä kautta osaamista muuntimen käyttöön liittyen. Muuntimen riskeiksi katsottiin sen suuret kustannukset suhteessa ensimmäisten vuosien oletettuun käyttöön sekä se, että muunnin ei edistä yritysten digitaalisuutta parhaalla tavalla. Muuntimen käyttöönotto ja neuvominen arvioitiin työläiksi varsinkin tilanteessa, jossa osaamista tähän ei vielä ole.

Keskustelujen jälkeen PRH päätyi esittämään YD-hankkeelle muuntimen hankintaa. Hankkeen operatiivinen ohjausryhmä puolsi muuntimen hankintaa, minkä jälkeen hankkeen ohjausryhmä hyväksyi sen.

Muuntimen hankinnasta tehtiin kansainvälinen kilpailutus yhdessä Hanselin kanssa. Kilpailutus tehtiin englanniksi ja siinä haettiin tarjouksia myös Suomen ulkopuolelta, koska projektissa kerätyn ymmärryksen perusteella Suomessa ei sopivia muunninpalveluita ole tarjolla. Kilpailutuksessa käytettiin tukena XBRL-asiantuntijaa. Kilpailutuksessa muuntimesta saatiin neljä tarjousta, jotka käytiin läpi PRH:n asiantuntijoiden, XBRL-asiantuntijan sekä hankintalakimiesten kanssa.

3.1.3 Miten ja mihin tuotosta käytetään

Muunnin mahdollistaa digitilinpäätöksen tuottamisen maksutta kaikille yrityksille pakottamatta yrityksiä hankkimaan kirjanpito-ohjelmistoa tai vaihtamaan käytössä olevan kirjanpito-ohjelmistonsa sellaiseen, jossa on kyvykyys tuottaa iXBRL-muotoinen tilinpäätös.

Muuntimen käyttöönottoa edistetään vuoden 2024 jälkipuoliskolla. Tarkoituksena on julkaista muunnin asiakkaille käytettäväksi alkuvuonna 2025 samaan aikaan, kun mahdollistamme digitilinpäätöksen vastaanottamisen myös muun kuin rajapinnan kautta.

3.2 Rajapinnat iXBRL-tilinpäätöksille

3.2.1 Tuotoksen kuvaus

Tilinpäätösten osalta rakenteiseksi formaatiksi oli jo aiemmin valittu iXBRL. Tavoitteena oli määritellä rajapinnat iXBRL-tilinpäätökselle. PRH:lla on tuotannossa iXBRL-tilinpäätösten vastaanottorajapinta, ja sen kehittämistä on jatkettu projektin aikana. Projektin aikana rajapintaan otettiin käyttöön säätiotaksonomia sekä uusi versio osakeyhtiöiden taksonomiasta. Olemassa oleva taksonomia käännettiin sekä ruotsiksi että englanniksi, jotta taksonomia mahdollistaisi tilinpäätöksen tuottamisen eri kielillä. Kieliversiot mahdollistavat myös käyttäjille tilinpäätöksen tarkastelun muulla kuin sen laatimiskielellä. Tilinpäätöstaksonomian käännökset otetaan käyttöön syksyn 2024 aikana.

Vuoden 2024 loppuun mennessä rajapintaan lisätään myös suurten pörssilistattujen konsernien käyttämä ESEF-taksonomia. Jatkossa digitilinpäätösten velvoittavuuden ja yleistymisen myötä on todennäköisesti mahdollistettava myös nykyisen osakeyhtiötaksonomian laajennukset, joiden kehittämistä on lähdetty edistämään.

3.2.2 Miten tuotos saavutettiin

Projektissa panostettiin suunnitelmallisesti iXBRL-rajapinnan kehittämistyöhön. Projektin alkaessa PRH:lla oli tuotannossa iXBRL-rajapinta, joka oli viety

tuotantoon vuonna 2019. Ensimmäinen käyttöön otettu versio ei sisältänyt muita ominaisuuksia digitilinpäätösten vastaanottamisen lisäksi, eikä sen kehittämistä ollut jatkettu ennen tätä projektia. Rajapinnan kehittämiseksi teimme yhteistyötä rajapinnan tuottaneen ohjelmistotoimittajan kanssa. Kehittämistöitä suunniteltiin ja niistä sovittiin yhteisissä säännöllisissä palaverissa, jotka mahdollistivat työn etenemisen.

3.2.3 Miten ja mihin tuotosta käytetään

Rajapintaa käytetään iXBRL-muotoisten tilinpäätösten vastaanottamiseen. Rajapinnan kautta yritys voi ilmoittaa tilinpäätöksensä kaupparekisteriin suoraan kirjanpito-ohjelmistostaan. Toistaiseksi rajapintaan on liittynyt ainoastaan yksi ohjelmistotoimittaja, mutta projekti mahdollisti kokeilun, jossa kaksi uutta ohjelmistotoimittajaa testasivat rajapintaan liittymistä ja sen kautta iXBRL-muotoisen tilinpäätöksen ilmoittamista suoraan kaupparekisteriin. Kokeilussa tarkoituksena oli selvittää, miten paljon työtä iXBRL-muotoisen tilinpäätöksen tuottaminen ja rajapintaan liittyminen vaatii ohjelmistotalolta. Kokeilun tulokset olivat positiivisia, ja mahdollisesti nämä kaksi kokeiluun osallistunutta ohjelmistotaloa ovat siirtämässä ratkaisun tuotantoon. Kokeilusta ja sen tuloksista on tehty loppuraportti, joka on tämän raportin liitteenä 1.

Tilinpäätösten iXBRL-rajapinta on käytettävissä kaikille niille kirjanpito-ohjelmistoja tuottaville ohjelmistotaloille, jotka haluavat rajapintaan liittyä. Valitettavasti mielenkiinto rajapintaan liittymiseen on ohjelmistotalojen suunnalta jäänyt vähäiseksi. Projekti pyrki vaikuttamaan suoraan ohjelmistotaloihin esittelemällä rajapintaa ja digitilinpäätöstä monissa eri tilaisuuksissa, kuten Taloushallintoliiton järjestämällä tili- ja veropäivillä sekä Verohallinnon järjestämällä ohjelmistotalopäivillä. Lisäksi onnistuneesta kokeilusta on viestitty kohderyhmälle.

Rajapinta on paitsi PRH:lle tehokkain tapa vastaanottaa digitilinpäätöksiä myös yrityksille helpoin tapa ilmoittaa digitilinpäätös suoraan kaupparekisteriin. Siksi jatkossakin tulisi panostaa siihen, että tieto rajapintaan liittymisestä olisi mahdollisimman helposti saatavilla. Vastaanottorajapinnan kehittämiseksi tehtyä suunnitelmallista työtä kannattaa jatkaa projektin jälkeenkin. Lisäksi olisi hyvä edelleen kannustaa ohjelmistotaloja liittymään rajapintaan.

3.3 Suurten ja keskisuurten yritysten digitilinpäätösten vastaanottaminen

3.3.1 Tuotoksen kuvaus

Suurten ja keskisuurten yritysten digitilinpäätösten vastaanottamiseksi PRH lisää iXBRL-rajapintaan ESEF-taksonomian sekä mahdollistaa rakenteisen digitilinpäätöksen ilmoittamisen YTJ-palvelun kautta. PRH keskittyy kehittämään ja ylläpitämään tilinpäätöstaksonomioita, jotta kaikki tilinpäätöksen ilmoittamiseen velvolliset yritykset pystyvät ilmoittamaan tilinpäätöksensä rakenteisessa muodossa.

3.3.2 Miten tuotoksen saavuttamista edistettiin

Suurten ja keskisuurten yritysten digitilinpäätösten vastaanottaminen edellyttää muutoksia PRH:n järjestelmiin. Suurimmat konsernit raportoivat digitilinpäätöksensä ESEF-taksonomian (European Single Electronic Format) mukaisesti. Jotta rajapinnan kautta voisi ilmoittaa ESEF-taksonomian mukaisen iXBRL-tilinpäätöksen, ESEF-taksonomia on ensin lisättävä PRH:n rajapintaan. Tämä lisäys tehdään syksyn 2024 aikana yhteistyössä järjestelmätoimittajan

kanssa.

Tilinpäätöksen toimittaminen rajapintaan onnistuu tällä hetkellä ainoastaan suoraan kirjanpidon ohjelmistosta. Olemme arvioineet, että tämä toimittamistapa ei palvele kaikkia suuria yrityksiä, koska merkittävä osa suurista yrityksistä käyttää muita ratkaisuja kuin kirjanpidon valmisohjelmistoja. Näin ollen olisi mahdollista, että monen suuren yrityksen tulisi liittää oma räätälöity ratkaisunsa rajapintaan, mikä aiheuttaisi suurille yrityksille työtä ja hallinnollista taakkaa. Rajapintayhteyden luomisen lisäksi rajapinnan ylläpito vaatii huomiota.

Tämän vuoksi suurille yhtiöille on mahdollistettava tilinpäätösten toimittaminen rakenteisessa muodossa myös muuta kanavaa pitkin. Tilinpäätösten ilmoittaminen kaupparekisteriin sähköisesti on mahdollista YTJ-palvelussa tai Verohallinnon kautta veroilmoituksen liitteenä. Siksi YTJ-palveluun on lisättävä mahdollisuus toimittaa tilinpäätös myös rakenteisessa muodossa. Käytännössä YTJ-palvelua on muutettava siten, että sen kautta voi ilmoittaa myös XHTML-muotoiset tiedostot nykyisten pdf-tiedostojen lisäksi, sillä digitilinpäätösten tiedostomuoto on XHTML.

YTJ-palveluun tarvittavat muutokset määriteltiin projektissa, mutta niitä ei kuitenkaan pystytty toteuttamaan vuoden 2024 aikana YTJ-palvelun haasteellisen työjonotilanteen takia. PRH:n ylläpito on yhteistyössä järjestelmätoimittajien kanssa aikataulutanut YTJ-palvelun muutosten toteutuksen alkuvuoteen 2025.

Suuret konsernit tekevät tilinpäätöksensä EU:n määräämin tavoin ESEF-taksonomiaa käyttäen. ESEF-taksonomiaa käyttää Suomessa noin 150 suurinta konsernia. Tämä taksonomia ei kuitenkaan käytännössä palvele muita suuria yrityksiä. PRH:n iXBRL-rajapinnassa on tällä hetkellä käytössä SBR-taksonomia (Standard Business Reporting), joka on yhtenäinen määrittäminen taloustietojen raportointiin ja jota esimerkiksi suurin osa osakeyhtiöistä sekä säätiöt voivat käyttää taloustietojensa raportointiin. Tämä on mahdollista, koska taksonomiasta on tehty näille yhteisömuodolle soveltuvat versiot. Olemme projektiryhmässä arvioineet, että SBR-taksonomia ei sellaisenaan sovi ainakaan kaikkien suurten yritysten taloustietojen raportointiin. Tämän vuoksi taksonomioiden kehittämiseen on panostettava jatkossakin, jotta tilinpäätöstaksonomiat palvelisivat kaikkia yrityksiä.

Tilinpäätöstaksonomioiden kehittämiseksi ja ylläpitämiseksi on tunnistettu tarve yhteistyöryhmälle, joka pyritään perustamaan vuoden 2025 alkupuoliskolla. Tilinpäätöstaksonomioiden kehitystyö tulee olemaan osa Tiedon jakamisen ja raportoinnin (TJR) kehitystyöryhmää, joka kuuluu PRH:n koordinoimaan Yrityksen digitalouden ekosysteemiin. TJR-kehitystyöryhmään perustetaan tilinpäätöstaksonomian alatyöryhmä, jonka työtä PRH tulee ohjaamaan. Alatyöryhmään tulee edustus tilinpäätöstietoa eniten hyödyntävistä viranomaisista eli Verohallinnosta ja Tilastokeskuksesta.

3.4 Tilinpäätösten validointiratkaisut

3.4.1 Tuotoksen kuvaus

PRH hankki iXBRL-muotoisten tilinpäätösten validaattorin, joka tarkistaa tilinpäätöksen ennen sen rekisteröintiä. Validaattori integroidaan vuoden 2024 aikana iXBRL-rajapinnan yhteyteen. Myöhemmin validaattori otetaan käyttöön myös YTJ-palveluun, jonka kautta mahdollistetaan digitilinpäätösten ilmoittaminen.

Kun asiakas ilmoittaa digitilinpäätöksensä, rajapinta lähettää tiedostot validaattorille, joka käy läpi tiedostojen sisällön. Validaattorin avulla tilinpäätöksen sisällöstä voidaan tarkistaa tietoja erikseen määriteltyjen sääntöjen mukaan. Kun validaattori on tarkistanut asiakirjan, se palauttaa asiakkaalle tiedon siitä, ovatko asiakirjat kunnossa vai sisältääkö se mahdollisesti puutteita tai virheitä.

Validaattorista tehtiin ennakkokartoitus ja sen jälkeen kansainvälinen kilpailutus yhdessä Hanselin kanssa. Muuntimen ja validaattorin kilpailutus toteutettiin samalla kertaa, mutta kilpailun voittivat eri tarjoajat. Kilpailutuksessa saatiin validaattorista yhdeksän tarjousta, jotka käytiin läpi PRH:n asiantuntijoiden, XBRL-asiantuntijan sekä hankintalakimiesten kanssa. Kilpailutuksen voitti ranskalainen UBPartner, jonka kanssa PRH allekirjoitti sopimuksen validaattorista.

Tämän tuotoksen saavuttaminen tarkoittaa myös erilliseen PRH:n projektisuunnitelmaan kirjatun ”Tilinpäätökset rekisteröityvät automaattisesti” -tavoitteen saavuttamista. Validaattorin avulla saamme tarkistettua automaattisesti rekisteröityvät digi-tilinpäätökset jo rajapinnassa.

3.4.2 Miten ja mihin tuotosta käytetään

Validaattoria käytetään iXBRL-muotoisten tilinpäätösten tarkistamiseen. Validaattoria käytämme esimerkiksi siihen, että se hakee tilinpäätöksistä henkilötunnusmuotoisia numerosarjoja ja antaa huomautuksen, jos tilinpäätös vaikuttaisi sisältävän henkilötunnuksen. Otamme validaattorin käyttöön alkuun vähillä tarkastussäännöillä, mutta validaattorin tekemiä tarkastuksia lisätään, kun kokemus validoinnista karttuu.

Jatkossa validointisääntöjä on tarkoitus kehittää siten, että saisimme mahdollisimman laadukkaita tilinpäätöksiä. Kaupparekisteriin rekisteröitävät tilinpäätökset kärsivät monenlaisista laatuongelmista, joista merkittävin on se, että monista tilinpäätöksistä puuttuu tietoja, jotka kaupparekisteriin ilmoittaessa pitäisi liittää mukaan. Pyrimme kehittämään validointisääntöjä siten, että validaattorin avulla olisi mahdollista arvioida, sisältääkö ilmoitettava tilinpäätös kaikki lakisääteiset tiedot.

3.5 Tavoitetta tukevan lainsäädännön edistäminen

Tammikuussa 2024 astui voimaan laki, joka velvoittaa suuret yritykset ilmoittamaan tilinpäätöksensä kaupparekisteriin digitaalisessa muodossa (HE 20/2023, kirjanpitolain 1336/1997 muutos 1249/2023). Laissa velvoittavuus kohdistettiin niihin yrityksiin, jolle tuli CSRD-direktiivin mukaisesti velvollisuus laatia ja ilmoittaa kestävyysraportti. Velvoittavuus koskee noin 1200 suurta yritystä. Velvoittavuudessa siis edettiin, vaikka se ulotettiin toivottua huomattavasti pienempään joukkoon yrityksiä.

Laissa on suoraan määrätty vain siitä, että tilinpäätös on toimitettava XHTML-muodossa, ellei EU toisin määrää. Tässä tiedostomuodossa lähetetty tilinpäätös ja siihen liittyvät asiakirjat eivät vielä ole rakenteisessa muodossa. ESEF-konsernitiilinpäätöksissä ja kestävyysraporteissa yhtiöt käyttävät EU-komission päätöksillä säädettyä merkintätapaa eli taksonomiaa, jos yhtiö on velvoitettu tekemään ESEF-tilinpäätöksen ja kestävyysraportin ESRS-taksonomialla. HE:n mukaan PRH päättää XHTML-muodossa toimitettavien tilinpäätösten ja siihen liittyvien asiakirjojen merkinnöistä ”PRH-tunnisteella”, ellei EU muuta määrää. Vasta näiden merkintöjen lisääminen tekee tilinpäätösasiakirjoista oikeasti rakenteisen iXBRL-dokumentin.

Tämän tavoitteen saavuttamiseen liittyy myös ”Suurin osa tilinpäätöksistä ilmoitetaan iXBRL-muodossa” -tavoite. Velvoittavassa lainsäädännössä ei edetty niin paljon kuin projektissa toivottiin. Nykyisen lainsäädännön kautta emme tule saamaan suurinta osaa tilinpäätöksistä iXBRL-muodossa. Hankkeessa tuotettiin ja hyväksyttiin tilinpäätösraportoinnin tavoitetilä, joka on liitteessä 3. Sen mukaan tavoitteena on velvoittaa tulevaisuudessa kaikki yritykset digi-tilinpäätöksen ilmoittamiseen. Tilinpäätösraportoinnin tavoitetilasta on tuotettu myös yksityiskohtaisempi lainsäädännön selvitys, joka on tämän dokumentin liitteessä 4.

3.5.1 Tilinpäätöstaksonomiat

PRH:n tulee päättää lain voimaantulon jälkeen, milloin PRH-tunnisteilla merkitseminen alkaa. Samoin on päätettävä, miten merkinnät tehdään eli käytännössä se, millaisia taksonomioita digitilinpäätösten ja muiden tilinpäätökseen liitettävien asiakirjojen tulee noudattaa niiden tilinpäätösten osalta, joita EU ei sääntele. Velvoittavan rakenteisen iXBRL-tilinpäätöksen aikataulu ja sisältö tullaan siis antamaan PRH:n päätöksillä vaiheittain.

PRH:n on tällä hetkellä erittäin vaikeaa tehdä suunnitelmaa rakenteisuuden aikataulusta koko lain voimaantulon ajanjaksolle vuoteen 2028 saakka, joten ensimmäinen PRH:n päätös annettiin vain vuoden 2024 tietoja koskien. Tammikuussa 2024 PRH päätti, että emme vaadi PRH-tunnisteita vakuutuslaitoksilta ja luottolaitoksilta vuonna 2024 alkavilta tilikausilta, koska näiden osalta tilinpäätöstaksonomiaa ei ole vielä tehtynä.

PRH:lla on harkinnanvaraa rakenteisuuden käyttöönoton porrastuksessa. Esimerkiksi voimme päättää, vaadimmeko listayhtiöiden emoyhteisöjen tilinpäätöksiltä PRH-merkintöjen aloittamista samaan aikaan, kun kestävyysraportointitaksonomian käyttöönotto tulee pakolliseksi, vai lykätäänkö käyttöönottoa.

Uusien tilinpäätöstaksonomioiden luominen tai vanhojen kehittäminen edellyttää, että PRH:lla on käytössään tilinpäätöstaksonomioiden hallintamalli. Hallintamallissa kuvataan, miten PRH:n tilinpäätöstaksonomioiden kehittäminen linkittyy muiden valtionhallinnossa tarvittavien taksonomioiden kehittämiseen. Lisäksi hallintamallissa kuvataan taksonomioiden luomisen ja kehittämisen prosessi sekä eri vaiheisiin osallistuvat tahot. Tilinpäätöstaksonomioiden hallintamalli on osa YD-hankkeessa luotua taksonomioiden hallintamallia, joka on kuvattu YD-hankkeen tuotosraportissa ”Taloustiedon jakamisen ja raportoinnin tavoitetila”.

Tilinpäätöstaksonomioiden kehittäminen ja ylläpitäminen edellyttää riittävää osaamista ja ymmärrystä taksonomioiden tuottamisesta ja yritysten tarpeista. Tämä onnistuu parhaiten tilinpäätöstaksonomioiden työryhmässä. Asettamalla työryhmä pyritään läpinäkyvällä tavalla laatimaan ja kehittämään toimivia kaupparekisteriin rekisteröitävien digitaalisten asiakirjojen taksonomioita, jotka palvelevat tarkoituksenmukaisesti eri käyttäjäryhmiä. Työryhmän asettaminen mahdollistaa sidosryhmien ja käyttäjien osallistamisen ja sitouttamisen taksonomioiden laatimiseen ja lopputulokseen. Työryhmän käynnistämistä valmisteltiin projektin aikana, mutta henkilöstövaihdosten takia sen asettaminen lykkääntyi YD-hankkeen jälkeiseen aikaan.

3.6 Tilinpäätösten ilmoittaminen suoraan PRH:lle

Yleisin tapa ilmoittaa tilinpäätös PRH:lle on liittää se tuloveroilmoitukseen. Verohallinnolle ilmoitetut pdf-tilinpäätökset välittyvät PRH:lle, jos ilmoittaja on niin valinnut. Keväällä 2023 teimme selvityksen tilinpäätösten ilmoittamisesta suoraan PRH:lle. Selvityksessä kävimme kattavasti läpi haasteita, jotka liittyvät tilinpäätösten ilmoittamiseen kaupparekisteriin Verohallinnon kautta. Selvityksen päätulos oli, että haasteet ja laatuongelmat ratkeavat siirtymällä kokonaan rakenteiseen iXBRL-tilinpäätökseen ja että projektissa tulisi keskittyä tämän siirtymän edistämiseen.

Selvitimme asiaa ensin koostamalla haasteita, joita on havaittu liittyvän Verohallinnon kautta ilmoittamiseen tai sitä kautta saapuneisiin tilinpäätöksiin. Tämän jälkeen Tilastokeskus esitteli tilinpäätöstiedon käyttöä tilastoinnissa ja Verohallinto tilinpäätösten hyödyntämistä verotuksessa. Yhdessä PRH:n, Tilastokeskuksen sekä Verohallinnon kanssa pohdittiin uhkia ja mahdollisuuksia skenaariossa, jossa tilinpäätösten ilmoittaminen Verohallinnon kautta lopetettaisiin.

kokonaan. Tämän perusteella teimme kaksi jatkoehdotusta:

1. Jätetään pdf-tilinpäätösten ilmoittaminen Verohallinnon kautta toistaiseksi ennalleen ja keskitytään rakenteisen tilinpäätöksen edistämiseen.
2. Selvitetään edelleen mahdollisuutta lopettaa pdf-tilinpäätösten välittäminen Verohallinnosta PRH:lle ja tehdään päätös lisäselvitysten jälkeen.

Sekä PRH:n oma ohjausryhmä että hankkeen operatiivinen ohjausryhmä puolsivat ensimmäistä ehdotusta jättää pdf-tilinpäätösten ilmoittaminen Verohallinnon kautta toistaiseksi ennalleen. Tämä mahdollisti resurssien keskittämisen rakenteisen tilinpäätöksen edistämiseen. Selvityksessä totesimme, että pdf-tilinpäätösten virta Verohallinnosta PRH:lle tulee luonnollisesti kutistumaan ja mahdollisesti katkeamaan jossain vaiheessa digitilinpäätöksen yleistyessä. Verohallinnon kautta ei ole mahdollista ilmoittaa digitilinpäätöstä kaupparekisteriin. Nykyisiä ongelmia pyritään ratkomaan tiivistämällä PRH:n ja Verohallinnon yhteistyötä. YD-hankkeessa laadittiin tilinpäätösraportoinnin tavoitetila (liite 2), jossa pidemmän tähtäimen tavoitteeksi asetettiin vahvistettujen tilinpäätösten osalta täysi siirtymä iXBRL-tilinpäätökseen ja siten luopuminen pdf-tilinpäätösten ilmoittamisesta Verohallinnolle ja välittämisestä PRH:lle.

3.7 Tilinpäätösarkisto on siirtynyt Sakoon

PRH:n tilinpäätösarkisto (TPARK) siirrettiin sähköiseen arkistoon (Sakoon) tekemällä muutoksia PRH:n sisäisiin järjestelmiin. Tilinpäätösarkiston siirto rahoitettiin osittain projektibudjetista. Tilinpäätösrekisteriprojektin budjetista katettiin tilinpäätösarkiston siirron kustannuksia vuonna 2022 263 000 euroa ja vuonna 2023 300 000 euroa. Loput siirron kustannuksista rahoitettiin PRH:n omasta budjetista.

Järjestelmiin tehdyistä muutoksista vastasi PRH:n ylläpito, joka on tehnyt siirrosta erillisen loppuraportin, joka on tämän raportin liite 3.

4 Tuotosten hyödyt ja vaikutukset

Digitilinpäätöksen tuomat hyödyt yhteiskunnalle konkretisoituvat vasta, kun suurin osa tai lähes kaikki tilinpäätökset ilmoitetaan digitaalisessa iXBRL-muodossa. Projektissa olemme luoneet pohjaa sille, että digitilinpäätösten osuus ilmoitetuista tilinpäätöksistä voisi kasvaa. Digitilinpäätöksen hyötyjä yhteiskunnalle on kuvattu tarkemmin tilinpäätösraportoinnin tavoitetilan muutosanalyysissä, joka on liite 4.

Olemme kasvattaneet valmiutta digitilinpäätösten vastaanottamiselle kehittämällä iXBRL-rajapintaa sekä hankkimalla validaattorin ja muuntimen. Muunnin mahdollistaa digitilinpäätöksen ilmoittamisen myös sellaisille yrityksille, jotka eivät pysty tai halua panostaa kirjanpito-ohjelmiston hankintaan. Lisäksi olemme tehneet ja suunnitelleet järjestelmäkehitystä, joka mahdollistaa digitilinpäätöksen ilmoittamisen myös muuten kuin rajapinnan kautta.

Projekti on mahdollistanut sen, että PRH:ssa ymmärrys digitaalisista tilinpäätöksistä on kasvanut. Projekti on parantanut PRH:n johdon ja asiantuntijoiden ymmärrystä digitilinpäätöksen kehittämisestä sekä lisännyt PRH:n omaa osaamista digitilinpäätöksiin liittyen. Vaikka PRH:ssa osaaminen onkin jossain määrin lisääntynyt, osaamisen kasvattaminen on edelleen tarpeen.

YD-hankkeessa on päästy kasvattamaan asiakasymmärrystä liittyen digitilinpäätösten toimittamiseen. Nyt ymmärretään paremmin ohjelmistotalojen ja ilmoittavien asiakkaiden tarpeita. YD-hankkeen ansiosta on saatu arvokasta tietoa myös ilmoittavien asiakkaiden digivalmiuksista sekä siitä, kuinka monet yritykset

käyttävät taloushallinnon järjestelmiä kirjanpidossaan.

Syksyn 2024 aikana testataan olemassa olevan SBR-taksonomian käyttöä suuren yrityksen kanssa. SBR-taksonomia on alun perin kehitetty palvelemaan pienten ja keskisuurten osakeyhtiöiden tilinpäätöksen ilmoittamista. Nykyisen käsityksen mukaan taksonomia ei välttämättä sellaisenaan sovellu suurten yritysten tilinpäätösten raportointiin ja siksi kokeillaan, millaisia muutoksia tai laajennuksia taksonomia voisi tarvita, jotta suuri yritys voisi sen avulla raportoida tilinpäätöksensä. Olemme saaneet rekrytoitua mukaan yrityskumppanin, joka on aloittanut taksonomiaan tutustumisen. Kun tämä kokeilu on viety läpi, paranee ymmärrys SBR-taksonomian käytöstä.

4.1 Kokeilu: Inline XBRL-muotoisen tilinpäätöksen tuottaminen järjestelmästä

Yhdessä YD-hankkeen kanssa projektissa tehtiin kokeilu, jossa kahteen taloushallinnonjärjestelmään tuotettiin kyvykkyyks muodostaa digitaalinen tilinpäätös ja lähettää se suoraan ohjelmistosta PRH:n rajapintaan. Tämän avulla tiedämme paremmin, mitä taloushallinnon järjestelmiä tuottavat ohjelmistotalot tarvitsevat rajapintaan liittyäkseen. Kokeilun loppuraportti on liitteessä 1.

Kokeilusta opimme, että ohjelmistotaloilta digitilinpäätöksen muodostamiseen vaadittavan kehitystyön määrä on sidoksissa siihen, onko ohjelmistossa valmiiksi tilinpäätöstyökalua vai puuttuuko se. Yleisesti ottaen kokeilukumppanit pitivät digitilinpäätökseen liittyvää kehitystyötä melko yksinkertaisena ja resurssitarvetta maltillisena. Molemmat kokeilukumppanit saivat liittyttyä PRH:n XBRL-rajapintaan heille toimitettua kirjallista materiaalia hyödyntäen.

Kokeilussa haettiin myös tietoa siitä, miten tilinpäätösten liitetietoja voisi rakenteistaa ja selvitetiin tarvetta rakenteisille liitetiedoille. Tätä varten haastateltiin tilinpäätöstiedon hyödyntäjiä. Liitetietojen rakenteistaminen mahdollistaisi tilinpäätösten hyödyntäjille tiedon automaattisen käsittelyn. Tästä saataisiin huomattavia kustannussäästöjä ja rakenteistaminen parantaisi tilinpäätösaineiston käytettävyyttä. Haastatteluissa nousi vahvasti esille se, että parhaimmat hyödyt digitilinpäätöksistä saadaan vasta, kun suurin osa tilinpäätösaineistosta ilmoitettaisiin digitaalisessa muodossa.

4.2 Tilinpäätösarkiston siirto Sakoon

Tilinpäätösarkiston (TPARK) siirto Sakoon toi PRH:lle useita hyötyjä. TPARKista luopuminen synnytti PRH:lle noin 99 000 euron vuosittaisen kustannussäästön. Säästöissä on huomioitu Sakon nousseet ylläpitokustannukset. Yhtenä tärkeimmistä hyödyistä voimme nähdä tilinpäätösten tietosuojan paranemisen.

PRH:n ylläpito ja käsittely hyötyivät tilinpäätösarkiston siirrosta Sakoon monin eri tavoin. TPARKiin liittyvät eräajototeutukset olivat turhan monimutkaisia, ja niissä syntyi suhteellisen paljon virhetilanteita, joiden selvittely vei aikaa. Lisäksi nämä virhetilanteet aiheuttivat haittoja sekä käyttäjille että tietopalvelulle. TPARK oli oma järjestelmänsä, johon liittyi ylläpidollista ja hallinnollista byrokratiaa, joka poistui järjestelmästä luovuttaessa. TPARKiin oli käyttäjille omat tunnukset, joita ylläpidon ei tarvitse enää hallinnoida. Manuaalinen tilinpäätöksen rekisteröinti helpottui, koska käsittelijän ei tarvitse enää erikseen kirjautua TPARK-järjestelmään arkistoidakseen tilinpäätösilmoitukseen liittyvän asiakirjan. Nykyään tilinpäätösasiakirjat arkistoidaan samassa järjestelmässä, jossa tilinpäätösilmoitus rekisteröidään. TPARK-käyttöliittymä vaati toimiakseen Javan, jota ei enää tarvitse erikseen asentaa käyttäjien työasemille. TPARKista virheellisen asiakirjan pystyi poistamaan ainoastaan ylläpito, mikä aiheutti ylimääräistä työtä. Sakossa käsittelijä saa itse salattua virheellisen tilinpäätösasiakirjan.

5 Suositukset tuotosten jatkokehityksestä

5.1 Tilinpäätösten validointi

Validaattori otetaan käyttöön vuoden 2024 aikana. Ensimmäisenä käyttöön otettava versio tarkastaa toimitetun tilinpäätöksen taksonomiaa vasten, mutta siinä ei ole juurikaan tilinpäätöksen sisältöön liittyviä loogisuustarkastuksia. Validointeja tulee jatkokehittää ja tällöin olisi hyvä pyrkiä huomiomaan sekä PRH:n että muiden virastojen tarpeita validoinneille. PRH:n tehtävänä on muun muassa tilintarkastajien valvonta, ja selvittäväksi jää, voitaisiinko validointien avulla jollain tavoin helpottaa tilintarkastajien valvontaprosessia.

Tarkoituksena on, että tilinpäätösten validointi tehtäisiin yhden kerran eli ainoastaan PRH:lla. Kokonaisuutena olisi kuitenkin järkevää, että PRH:n tilinpäätöksille tehtävissä validoinneissa otettaisiin mahdollisuuksien mukaan huomioon myös muiden viranomaisten tarpeet. Muiden viranomaisten vastaanottamien XBRL-muotoisten dokumenttien osalta on tehty selvitys validoinneista osana taloustiedon jakamisen ja raportoinnin tavoitetta.

5.2 Velvoittavan lainsäädännön edistäminen

Velvoittavan lainsäädännön edistämisestä on tehty selvitys osana Tilinpäätösraportoinnin tavoitetta. Selvitys sisältää myös konkreettisen ehdotuksen siitä, miten digitilinpäätösten velvoittavuutta tulisi jatkossa edistää. Tavoitteita ja ehdotuksia velvoittavan lainsäädännön edistämiseksi on kuvattu tarkemmin liitteessä 2 "Tilinpäätösraportoinnin tavoite" ja liitteessä 5 "Tilinpäätösraportoinnin tavoite -lainsäädäntöselvitys".

5.3 XBRL-rajapinnan kehittäminen

Projektin aikana on edistetty digitilinpäätösten XBRL-rajapinnan kehittämistä. Rajapinnan jatkuva ja suunnitelmallinen kehittäminen on jatkossakin oleellista ottaen huomioon digitilinpäätöksen tulevan velvoittavuuden sekä tavoitteen kasvattaa digitilinpäätösten määrää. Rajapinnan kehittäminen edellyttää kokemustemme perusteella, että XBRL-rajapinnalle on nimetty vastuuhenkilö PRH:lla ja kehittämisestä käydään läpi säännöllisissä palavereissa. Kehittämisestä on lisäksi kirjattava selkeiksi tehtäviksi ja aikataulutettava työjonoon riittävän ajoissa.

5.4 Tilinpäätösten muunnin

Muuntimen hankinta hyväksyttiin YD-hankkeen ohjausryhmässä 25.10.2023. Ohjausryhmä keskusteli päätöksestä ja nosti huomiona esille, että YD-hankkeen ensisijaisena tavoitteena on tietojen saaminen rakenteisena suoraan yrityksen taloushallinnon järjestelmästä. Muuntimen avulla tarkoitus on manuaalisesti muuttaa käyttöliittymällä tietoja rakenteiseen muotoon. Näin ollen tämä käytötapa ei edistä yritysten digitaalisuutta parhaalla tavalla.

Tulevaisuudessa on harkittava, kuinka paljon muuntimen käyttöä halutaan tukea sen sijaan, että tuettaisiin yritysten siirtymää todelliseen digitaalisuuteen. Muuntimen käyttöastetta kannattaa seurata digitilinpäätöksen yleistyessä. Jos muuntimen käyttöaste jää hyvin pieneksi, mutta yritykset pystyvät silti toimittamaan digitilinpäätöksiä enenevässä määrin, muuntimen tarvetta on arvioitava uudestaan. Tanskassa digitilinpäätöksen muunninta käytetään digitilinpäätöksen laatimiseen merkittävässä määrin. Sen sijaan Ruotsissa on linjattu, että muunninta ei haluta tarjota lainkaan, vaan yritykset on ohjattu hankkimaan kyvykäs kirjanpito-ohjelmisto.

5.5 Sitoutuminen jatkokehitykseen

PRH on sitoutunut tilinpäätösrekisterin ja digitilinpäätöksen jatkokehittämiseen, koska voimaan tullut digitilinpäätöksiin velvoittava lainsäädäntö edellyttää, että PRH:lla on kyvykkyys ottaa vastaan suurien yritysten digitilinpäätökset. Digitilinpäätöksen kehittäminen edellyttää, että PRH selvittää oikean resurssitarpeen kehittämistehtäviin ja hankkii lisää osaamista näiden tehtävien hoitamiseen. Osaaminen on tilinpäätösrekisteriprojektin aikana keskittynyt harvoille henkilöille, joten jatkossa PRH:n tulee kiinnittää huomiota henkilöriippuvuuden vähentämiseen.

Ilman lainsäädäntömuutoksia digitilinpäätösten määrän kasvu tulee olemaan hyvin rajallista riippumatta siitä, millaisia toimenpiteitä PRH tekee vapaaehtoisen ilmoittamisen kasvattamiseksi. Projektin aikana on kerätty kokemuksia siitä, ettei määrä tule käytännössä merkittävästi kasvamaan ilman velvoittavuutta. Tätä käsitystä on vahvistaneet paitsi omat kokemuksemme myös verrokkimaista kerätyt kokemukset. Jos haluamme, että kaikki kaupparekisteriin ilmoitettavat tilinpäätökset – tai ainakin valtaosa niistä – ilmoitettaisiin digitaalisessa muodossa, tämä vaatii lainsäädäntömuutoksia, joiden edistämiseksi TEM:n rooli on ensiarvoisen tärkeä.

6 Yhteenveto ja arviointi tuotoksista

Projekti saavutti asetetut tavoitteet siinä määrin kuin se oli mahdollista huomioon ottaen ulkoiset riippuvuudet, joihin projekti ei voinut vaikuttaa. Lisäksi onnistuttiin keräämään paljon jatkokehittämistä hyödyttävää tietoa. Projektissa päästiin edistämään myös tavoitteita, joita ei pystytty vielä projektin alkuvaiheessa tunnistamaan, kuten esimerkiksi taksonomiakehityksen tehtävät. Osa projektin tavoitteista tullaan saavuttamaan vielä tämän vuoden aikana, kuten validaattorin käyttöönotto, ja osa toteutuksista on aikataulutettu ensi vuodelle, kuten esimerkiksi digitilinpäätösten ilmoittamisen mahdollistaminen YTJ-palvelussa. Aikataulusuunnitteluun vaikuttivat PRH:n ylläpidolla käytössä olevat resurssit ja muut välttämättömät tehtävät.

Projektin tavoitteiden saavuttamista vaikeutti se, että olimme kirjanneet tavoitteet osin siten, ettei projektilla ollut realistisia mahdollisuuksia vaikuttaa siihen

toteutuuko tavoite vai ei. Projektin keskeiset henkilöt vaihtuivat kesken projektin käytännössä kokonaan siten, että yksikään projektin tavoitteita suunnitellut henkilö ei ollut enää mukana projektissa siinä vaiheessa, kun projektisuunnitelma hyväksyttiin. Alun perin mukana olleet henkilöt vaihtoivat työpaikkaa, joten heiltä ei saatu tukea. Projektin tavoitteiden kirjaamisessa ja muotoilussa olisi hyvä ottaa huomioon mahdolliset henkilövaihdokset. Tavoitteet tulisi muotoilla siten, että ne ovat mahdollisimman yksiselitteisesti ymmärrettävissä ja niiden taustoja olisi hyödyllistä selittää enemmän auki. Tavoitteiden tulisi lisäksi olla sellaisia, että projektilla on todelliset vaikutusmahdollisuudet siihen, saavutetaanko tietty tavoite. Nyt tavoitteet olivat osin sellaisia, että niiden saavuttaminen oli kiinni ulkopuolisista tekijöistä, joihin projektilla ei ollut vaikutusmahdollisuuksia.

7 Opit ja kokemukset

Koko projektin läpi suurin haaste oli projektiin käytettävissä olevat resurssit PRH:lla. Projektin budjetti huomioiden PRH olisi voinut projektin alkaessa palkata aihealueeseen perehtyneen asiantuntijan, joka olisi voinut keskittää koko työaikansa tilinpäätösrekisteriprojektin tehtäviin. Nyt projektin asiantuntijat toimivat projektissa pääosin muiden tehtäviensä ohella ja käytännössä tilanteessa, jossa joutuivat priorisoimaan projektin tehtäviä ja muita tehtäviä keskenään. Ainoastaan projektipäällikön koko työaika allokoitiin projektille, mutta vain viimeisen vuoden ajan.

Haasteena olivat myös henkilövaihdokset. Projektin keskeiset henkilöt vaihtuivat heti alkuvaiheessa ja myöhemminkin oli vaihdoksia. Samoin PRH:lla vaihtuivat projektia ohjaavat johtotason henkilöt. Niukkojen ja osa-aikaisten resurssien sekä henkilövaihdosten takia osaaminen ei projektin aikana päässyt karttumaan parhaalla mahdollisella tavalla.

Alun perin projektia toteutettiin PRH:ssa Ajantasainen kaupparekisteri -projektin (AKA) alaprojektina. Tilinpäätösrekisteriprojektilla ei siis ollut PRH:ssa omaa ohjausryhmää, vaan projektia ohjattiin osana laajempaa AKA-kokonaisuutta. Projekti erotettiin AKA-projektista puolesta välissä vuotta 2023. Projektin oma ohjausryhmä aloitti syyskuussa 2023. Kokemusten perusteella projekti olisi hyötynyt siitä, jos sillä olisi ollut oma ohjausryhmä PRH:ssa alusta saakka.

Projekti oli osa YD-hanketta, ja projektia ohjattiin sekä PRH:n omassa ohjausryhmässä, että hankkeen ohjauskäytäntöjen mukaisesti. Kaksoisohjaus lisäsi projektipäällikön hallinnollista työtä. Projektin tavoitteet ja tekeminen erosivat YD-hankkeen muusta tekemisestä, sillä toisin kuin muissa hankkeen työkokonaisuuksissa, tässä projektissa kehitettiin jo käytössä olevaa toiminnallisuutta. Kehittämistyössä olisi voinut selkeämmin pyrkiä erottamaan tilinpäätöksiin liittyvän PRH:n järjestelmäkehittämisen ja YD-hankkeeseen liittyvän digitilinpäätösten tavoitetilan muodostamisen.

8 Liitteet

1. Tilinpäätöskokeilun loppuraportti
2. Tilinpäätösraportoinnin tavoitetila
3. Tilinpäätösarkiston siirto loppuraportti
4. Tilinpäätösraportoinnin tavoitetilan muutosanalyysi
5. Tilinpäätösraportoinnin tavoitetila -lainsäädäntöselvitys

**Yrityksen
digitalous**

Euroopan unionin rahoittama –
NextGenerationEU